

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. IV. An opus extra statum libertatis secutum ex causa voluntariè data,
imputetur ad novam malitiam, ultra malitiam causæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rialiter, sicut, quòd jejunium transgrediatur hoc, vel illo cibo, habet se merè materialiter respectu transgressionis jejunij, &c.

702. Inferes. 3. allatam doctrinam procedere, quando omissio post datam causam secuta est extra statum libertatis nostræ; ita, ut non sit amplius in potestate nostra, tollere causam semel positam; si enim possum illam tollere, & poni res præcepta, si sequatur omissio, illa omissio erit verum peccatum; quia in tali casu ponitur liberè omissio, atque adè erit multiplex peccatum numerò, prout censetur interruptum ab instanti, quo data fuit causa; qualisnam autem interruptio requiratur ad multiplicanda numerò peccata, dicitur alibi.

§. IV.

An opus extra statum libertatis secutum ex causa voluntariè data, imputetur ad novam malitiam, ultra malitiam causæ?

703. Negativam à nobis teneri constat ex hæcenus dictis, præsertim n. 687. (hoc nimirum sensu, quòd quando actus malus voluntarius est solum in causa, tunc, quando sequitur extra statum libertatis actualis, non contrahat novam malitiam, non contractam antè, dum actu liberè posita est ejus causa) affirmativam autem, quòd contrahat etiam novam malitiam tunc, teneri à Muniessæ cit. supra n. 674. aliisque. Rationes porrò, quibus nititur citatus Author, retulimus à n. 675. Nunc ad singulas, & quidem ad primam in n. 675. R. nego min. ad hujus prob. C. ant. dist. consequens: ergo non datur peccatum, seu malitia moralis, proveniens ex ignorantia, sumpta secundum se, C. ex ignorantia culpabiliter per precedentem negligentiam inducta, N. conseq. Quando D. Thomas, & Theologi dicunt, præter peccatum ex infirmitate, & malitia, dari etiam peccatum ex ignorantia, non volunt aliud, quàm dari quandoque peccatum, cujus causa nec sit hominis fragilitas, nec malitia; sed mera ignorantia, non secundum se, sed prout voluntaria in ommissione diligentia debita, si talis ommissio non obstante prævisione securæ ignorantia, & inde sequentium malorum,

saltem indirectè fuit volita: si enim hæc nullatenus prævisa fuerunt, cum voluntariè admittitur ea negligentia, inde secuta nullam habent culpam imputabilem. Ratio hujus est; quia tunc nullam habuerunt libertatem; non in se, ut ponit casus; quia sequuntur extra statum libertatis præsentis, quæ non stat sine cognitione de malitia talis operis, quando ponitur; non etiam in causa; quia ponitur, nullatenus esse prævisa in causa; at sine hoc nihil dici potest liberum in alio, seu in causa: ergo.

Ad. 2. rationem R. cum distinctione antecedentis: homo tunc peccat imputabiliter contra legem toto tempore, quo exercet opus prohibitum, licet tunc toto tempore non advertat ad malitiam operis, quòd exercet, N. ant. solum externè consummat peccatum imputabile in causa, jam priùs liberè volita, C. ant. & sub data distinctione conseq. Pro quo not. quòd libertas præsens, quam explicat potentia proxima peccandi, importet aliquam cognitionem præsentem de malitia operis, vel saltem dubitationem, aut scrupulum; quare si tunc, quando ponitur tale opus, nulla talis cogitatio adsit, opus tunc ponitur extra statum præsentis libertatis, consequenter tunc ponitur, sed non liberè. Quando autem opus malum ponitur, sed non liberè, tunc, quando ponitur, non est imputabile ad malum, quia tunc non est malum ullà præsentem malitià formali: ergo.

705. Quia verò hæc ratio Muniessæ specialiter intendit evincere, quòd actus, etiam extra statum libertatis præsentis, seu citra ullam cogitationem præsentem de propria ipsius malitia, sit nihilominus imputabilis secundum propriam malitiam, ultra malitiam causæ, ex qua sequitur: ideo ad eandem secundam rationem R. 2. cum distinctione anteced. Etiam si homo non habeat ullam cogitationem de malitia operis per totum tempus, quo illud exercet, tamen toto tempore peccat imputabiliter, quo illud opus facit, secundum quòd ei tunc illud opus est liberum, C. ant. secus, N. ant. Vel ergo tunc, quando ponitur opus, v. g. mendacium, quoad propriam malitiam mendacij est illi liberum in se, vel non? si non? ipsum in se non est imputabile tunc; cum in se non sit formaliter

liter malum tunc; si ita? necesse est, quòd addit tunc aliqua cogitatio, quòd opus in se malum sit, cujus contrarium supponit objectio.

706. Si autem dicas: *tunc*, quando ponitur opus (v. g. mendacium) esse liberum in causa, R. sicut tunc causa de presenti non ponitur liberè, sed solùm posita est de præterito; sic mendacium tunc, quando ponitur, non esse de presenti liberum in causa; sed tantum fuit liberum de præterito; ergo non est imputabile nunc, sed jam imputatù fuit tunc, quando liberè volita fuit causa prævisio simul secuturo mendacio. Ex hoc autem, quòd aliquod opus in se malum, malitià distinctà à malitià causæ, ex qua liberè volita secuturum prævidetur, sit non in se, ac directè, sed tantum indirectè, & in alio voluntarium, non sequitur propriam operis malitiam, ultra malitiam causæ, opus illud exercenti, esse directè imputabilem, sed solùm indirectè, nec alias, nisi dum liberè ponitur causa. Quia plus illi nequit justè imputari, quàm sit ei voluntarium; sed malitià propria mendacij, quà talis, in se non est ei directè voluntaria; ergo illa in se nequit ei justè, ac directè imputari; ergo solùm malitià causæ; sed hæc est distincta à propria malitià mendacij; ergo sola malitià distincta à malitià mendacij (nimirum malitià causæ) est ei imputabilis justè, ac directè; secus indirectè.

707. Instabis: ipsa malitià mendacij est ei voluntaria in causa; ergo ipsa malitià mendacij est ei imputabilis ultra malitiam causæ. R. cum distinct. ant. ipsa malitià mendacij est ei voluntaria in causa, per voluntarium directum solius malitiæ causæ, C. ant. secus, N. ant. quia sic mendacium eo ipso non esset voluntarium tantum in causa mala; sed etiam ultra illam, adeoque directè, ac in se, contra suppositum; dist. conseq. ergo ipsa malitià mendacij est ei imputabilis indirectè ultra malitiam causæ, C. directè, N. conseq. Et hoc videtur satis certum, quando tale opus sequitur ex ignorantia, nec crassa, seu supina, nec affectata; id, quod ex propriis principiis admittere debet Muniessa, ut notavimus n. 683. cum ipse doceat, tunc solùm propriam operis malitiam esse formaliter imputabilem ultra malitiam culpæ admisse in negligentia inductiva ignoran-

tia, ex qua circa advertentiam malitiæ sequitur illud opus malum, quando voluntaritas illius culpæ, saltem implicitè, aut virtualiter facit homini voluntaria mala opera inde secuta; quod censet evenire non solùm, ubi ignorantia est affectata, vel crassa, ut ex illo retulimus n. 684. V. dicenda à n. seq.

An autem, ubi ignorantia præsens nata est ex ignorantia crassa, vel affectata, culpa negligentia liberè admittitur tunc, aliquo modo influat in actus postea secutos ex ignorantia crasse, vel affectatè inducta? non ita facile dicitur, ut existimat Muniessa. Ponamus enim casum, quòd Titus ante annum, vel etiam dimidium, potuerit, & debuerit scire officium hominis Christiani, sed supinè neglexerit: nunc occurrit occasio faciendi opus aliquod re ipsa contrarium officio hominis Christiani; sed neque de hujus malitià, neque de culpa supinæ negligentia jam præterita occurrit illi ulla cogitatio, scrupulus, vel dubium; imò potius existimat, esse honestum, consequenter illud facit. In hoc casu non videtur, quomodo culpa præterita nunc influat in opus (v. g. mendacium) de presenti commissum; ex n. 691. Ratio hujus est; quia, si culpa præterita nunc influat in mendacium, seu liberam positionem mendacij, necesse est, quòd influat ut objectum cognitum, consequenter influxu solùm objectivo per sui cognitionem (nec enim se tenet ex parte subjecti, qualiter dignitas operantis, dignificativè, etiam sine sui cognitione, influat in opus moraliter bonum; nec etiam influat ut causa physica, quod certum videtur) at in casu posito exercens liberè illud mendacium, nullam habet cognitionem de malitià hujus operis, nullam etiam culpæ præteritæ, ut supponitur in casu; ergo nunc, dum actu fit mendacium, nullo modo actu influat in liberam positionem mendacij; ergo voluntaritas illius culpæ, nec implicitè, nec virtualiter nunc facit voluntariam homini malitiam mendacij; hæc postrema consequentia apertè sequitur ex doctrina Muniessæ, de qua n. 683.

Dices: non rectè argui contra Muniessam factò à nobis argumentò; Muniessa enim statuit, quòd malitià operis, ex errore, vel ignorantia subsecuti, fiat voluntaria in ipso culpabili omissione diligentia debita,

debitæ, quando culpa negligentia *moraliter virtualiter* influit in ea opera subsecuta; ad hunc autem influxum *moralem virtuales*, ait Munieffa, non sufficere permanentiam *habitualement* illius præteritæ culpæ, sitam in carentia retractationis per penitentiam, sed requiri permanentiam *saltem virtuales*, nempe *moraliter continuatam*; & argumentum contra ipsum sit solum adducto casu, qui non est *moraliter continuatus*; ponit enim casum in homine ante annum medium supinè negligentem scire officium hominis Christiani (v. g. præceptum non mentiendi) in hoc, inquit, casu non apparet modus, quo culpa negligentia præteritæ *moraliter* influat in mendacium; non enim influit ut objectum nunc cognitum; quia supponitur, malitiam mendacij non apprehendere, nec meminit culpæ præteritæ admittæ in negligentia sciendi; sed hæc impugnatione nihil facit contra Munieffam; quia ipse requirit *virtuales permanentiam* culpæ præteritæ sitam in virtuali continuatione in effectibus descendentes ex præcedentis negligentia culpa, quæ *moralis continuatio* in casu facti argumenti deficit, estque purè habituales.

Resp. me loco cit. impugnare quidem sententiam Munieffæ, sed *non ex solo casu culpæ habitualiter permanentis*. Vis argumenti à me in n. 208. contra Munieffam propositi, in hoc stat, quòd culpa physicè præterita nullum omnino influxum possit exercere in mendacium v. g. exinde subsequens tunc, quando id ponitur, *si tunc mentiens nullam omnino cognitionem habeat de malitia mendacij* v. g. *nullam culpæ præteritæ, vel existentis in se, vel in effectu ex ipsa descendente*; hoc autem taliter probo argumentò ibi per discursum propositò, hic in formam reductò; quando culpa physicè est præterita, sed permanet solum *habitualmente*, nequit influere in actum subsequentem (mendacium v. g. in ea prævisum) liberè ponendum, quando tunc, dum ponitur, in operante nulla est cognitio de malitia mendacij, aut causæ, vel in se, vel in effectu aliquo ex ipsa descendente; ergo nec quando permanet *virtualiter*, ut vult Munieffa, si pariter in operante nulla sit cognitio, de malitia mendacij, aut culpæ præteritæ, vel in se, vel in effectu ab ipsa

descendente; antecedens concedit Munieffa, uti notavi ex ipso; consequentiam probo: ut culpa physicè præterita, *virtualiter* (seu per effectum ab ipsa descendente) causet voluntarium liberum circa aliquod objectum (*mendacium* v. g.) in fluxu reddente *liberum* actum subsequentem, necesse est, quòd ponens tale voluntarium liberum circa mendacium, in virtute effectus ab ipsa culpa præterita descendens habeat aliquam saltem cognitionem de ipsa malitia mendacij, aut culpæ præteritæ, vel in se, vel in effectu ab eo relicto, si non influit ut causa physica dignificativè ex parte subiecti, sed *objectivè tantum*, vel *moraliter*, aut *finaliter*; quia non datur de præsentem ullum voluntarium liberum circa objectum aliquod, ex alicujus influxu, non merè physico, vel dignificativo, sed *moraliter*, nisi de præsentem sit præcognitum; ergo etiam ut culpa præterita *in effectu à se relicto* influat *moraliter*, seu influxu, mendacium subsequens reddente *tunc liberè positum*, necesse est, quòd tunc in operante sit aliqua cognitio de malitia mendacij, aut culpæ præteritæ, vel in se, vel in effectu à se relicto: quo enim genere causæ influet illa culpa negligentia, vel per se, vel per effectum à se relicto sine ulla sui cognitione, si non causet mendacium, ut causa physica, vel circumstantia dignificativa? Sed casus ponit, quòd tunc nulla prorsus adsit cognitio de malitia mendacij, aut negligentia, vel in se, vel in effectu à se relicto; ergo.

Deinde demus, culpam præteritam perseverare in aliquo effectu ab ipsa dependente, & tunc existente, quando ponitur mendacium; ex hoc tamen non ostenditur, quomodo *moraliter virtualiter* influat in mendacium subsequens, influxu *formaliter vitiantem* mendacium, nimirum ut non tantum dicatur *liberè volitum* tunc, quando *actu* liberè posita est culpa negligentia; sed etiam *postquam præterit*, & reliquit post se aliquid ab ipsa dependens. Nam vel extat tunc (nimirum dum extat solus ille effectus à culpa præterita dependens) vel inquam extat tunc aliqua cognitio de malitia mendacij, aut legis illud prohibentis? vel nulla prorsus? si nulla prorsus, impossibile est, quòd ille effectus tunc *moraliter* influat

fluat in mendacium influxu illud vitante, seu reddente illud operanti liberum; cum hoc non stet sine præsentia cognitione mali, si aliqua? jam non influit in mendacium juxta casum propositum.

709. Ex dictis sequitur. 1. quando aliquis actus habet malitiam, distinctam à malitia causæ, ex qua sequitur, fieri posse, quòd talis actus liberè exerceatur sine omni culpa formali; nimirum, si nec in se, ac directè, nec in causa, seu indirectè sit voluntarius. Nam formalis culpa, seu culpa liberè admissa, non stat sine omni voluntario tam directo, quàm indirecto; item, quando talis actus est tantum voluntarius indirectè, seu in causa liberè voluta, illum non habere malitiam formalem, directè imputabilem, nisi malitiam causæ, quando aliquo saltem modo præcognitus est ex illa secuturus; nam ultra malitiam causæ nulla illi alia in se est directè voluta; & malitia propria actus, in quantum eon-distincta à malitia causæ, nullam habet libertatem, nisi causæ liberè voluta; ergo etiam nullam malitiam directè imputabilem, nisi causæ liberè voluta, ex n. 701. Dixi, actum *tunc solum* dici voluntarium *in causa*, quando liberè amplectens talem causam, aliquo saltem modo prævidit, eum actum inde secuturum. Nam si actus nec in se, nec in sui causa aliquo saltem modo est præcognitus, impossibile est, quòd vel in se, vel in sui causa sit voluntarius; hoc enim non stat circa objectum nullo modo præcognitum.

710. Sequitur. 2. si prævidens in genere (se in multis erraturum, ex suppositione, quòd nunc omittat diligentiam debitam, ut sciat, quæ scire potest, & tenetur) liberè omittat dictam diligentiam; & consequenter illi in tali culpa fiant voluntaria opera mala inde secutura cum ignorantia de ipsorum culpa, ea tamen, quando fiunt cum ignorantia de ipsorum culpa, tunc non imputari ad culpam; sed jam imputata esse prius in causa; ratio est ex n. 706. Quare negandum est, quòd voluntareitas culpæ admissæ in omissione debitæ diligentia, *tunc*, quando cum ignorantia mali fit actus, etiam *implicitè* influat in talem actum; quia *tunc* non est ulla ejus cognitio, ut suppono; si enim tunc adesset aliqua cognitio movens scrupulum, & eà neglectâ poneretur opus,

jam præsens ignorantia in se prius non voluntaria, evaderet voluntaria in negligentia præsentia.

711. Sequitur. 3. quòd voluntareitas culpæ prius admissæ in negligentia sciendi, atque adeò in culpabili inductione ignorantia, cum qua postea fit, & continuatur opus malum inde secutum, nec *virtualiter* tunc influat in positionem, & continuationem operis cum ignorantia, seu inadvertentia, defectuque omnis scrupuli circa malitiam dicti operis, quando illud actu ponitur, & continuatur. Nec enim physicè, nec objective tunc, quando fit opus, ullam causalitatem exercere potest in illud, ut ostensum est in n. 705. Nec juvat ea remissio ad Sacramentorum administrationem, quo se refert Muniessa, de quo n. 685. *virtualis enim intentio, quæ causatur continuatio operum sacramentalium*, non est aliquid, quod de præsentia non sit; sed est verè actus voluntatis præsens, adeò tamen tenuis, ut licet tunc reflexè non cognoscatur ab operante; ratione tamen sufficienti adesse convincatur, quòd externæ actiones sacramentales non nisi voluntariæ, sint materia divinæ assumptionis; & actu causentur à voluntate illas imperante; ergo pariter si culpa præteritæ negligentia est causa operis, & continuationis ejus, debet tunc esse præsens in sui cognitione; cujus tamen contrarium ponit casus.

712. Sequitur. 4. etsi continuans opus malum cum ignorantia præsentia de malitia operis, quòd continuat, tunc non peccet imputabiliter, quia tunc malitia operis non est illi libera, utpote tunc nullatenus cognita; peccasse tamen jam ante in admissa voluntariè negligentia cum prævisione mali operis secuturi, esto in se directè non intenti; ratio est ex n. 687. esto autem opus malum cum ignorantia *præsentia* de ipsius malitia commissum, *tunc*, quando committitur, non imputetur ad culpam, sed imputatum fuerit, quando liberè voluta est causa cum præscientia talis operis exinde secuturi; ipsum tamen opus est in confessione aperiendum, licet, antequam committeretur, per poenitentiam retractatum sit malum culpæ, commissæ in admissa liberè negligentia, ex qua deinde citra novam culpam secutum est illud opus malum. Nam omne opus malum,

malum, secundum quod est formaliter malum (si grave sit) confessioni debet subijci, si nondum sit confessum; sed licet quis confessus sit negligentiam commissam in scientia debita, nondum tamen confessus est *opus malum* (v. g. perjurium) secundum malitiam, quam habet à causa, in qua fuit voluntarium; ergo.

713. Sequitur. §. quando lex imponit pœnam delicto consummato, v. g. homicidio excommunicationem; hanc in foro conscientiae non incurri ab eo, cui homicidium est tantum indirectè, & in causa voluntarium v. g. in negligentia liberè volita, vel percussione lethali, ex qua prævidit securum homicidium, si prius, quam sequeretur mors, culpam priorem per pœnitentiam retractavit. Nam pœna, quæ petit delictum consummatum, intelligitur de delicto; quod manet voluntarium; nam in pœnalibus interpretatio benignior fieri debet, id quod amplius constabit ex dicendis.

714. Ad 3. rationem Muniessæ in n. 677. R. aliud esse, quod tales neque nunc peccent imputabiliter, quando ponunt opus malum, non modò ignorantes illius malitiam, vel prohibitionem, sed firmiter sibi persuadentes, se facere bonum; neque tunc, quando liberè posuerunt causam hujus ignorantiae, & pertinacis firmitatis, ex qua præviderunt secutura ea opera mala; aliud, quod non peccent nunc imputabiliter, peccaverint tamen jam tunc, quando liberè illis volita est ea causa. Primum non sequitur ex sententia negante, ab his contrahi malitiam novam, ultra malitiam causæ, quando eis opus malum indirectè solum est voluntarium, & tantum in causa prava; secundum autem nihil non rectum continet; cum solum dicat, malitiam operis nulli esse imputabilem, nisi quatenus est libera operanti.

715. Ad quartam ejusdem rationem in n. 678. R. me concedere cum plurimis Theologorum, quod, ut homo actu peccet, debeat advertere se peccare, hoc est, se ponere opus prohibitum; sed nego, ad hoc requiri, ut adversione quadam reflexâ advertat, se advertere; nam cognitio exprimens malitiam, vel prohibitionem operis, posita in intellectu, reddit eum formaliter cognoscentem malitiam, vel prohibitionem

Tom. I.

operis; unde si voluntati liberæ talis cognitio præluceat, & nihilominus opus faciat, sufficienter advertit, se peccare, se facit: ad hoc autem non requiritur illa advertentia reflexa; ergo. Ex dictis demum colliges, ignorantiam, quam quis habet, dum operatur aliquid de se malum, vel prohibitum, posse hic & nunc esse invincibilem, & inculpabilem culpâ præfenti, licet antecedenter inducta sit culpabiliter per voluntariam omissionem diligentiae jure debitæ. Sit enim homo, qui ante tempus aliquod culpabiliter neglexit scientiam præceptorum; nunc autem pœnitens illius culpæ, toto animo vellet, sed nullatenus potest scire; & aliunde persuasus errore prius culpabiliter inducto, hoc opus (quod exercere vult) honestum esse saltem negativè, illud exerceat: in isto casu error præfens, & ignorantia, invincibilis est, & caret præfenti culpâ; & quia etiam culpa negligentiae supponitur deleta per pœnitentiam, carebit etiam culpâ præteritâ.

Dices: ergo talis homo, tunc faciens illud opus malum, ex ejusmodi ignorantia, nullatenus peccat. R. dist. illatum: ergo talis homo tunc nullatenus peccat peccatò tunc imputabili, C. illatum; peccato nec imputabili, aut jam imputato, quando liberè posuit causam erroris, ex qua istud opus malum prævidit secuturum, N. illatum. Ratio est ex dictis. Ceterum ignorantiam præcepti non definire esse invincibilem per habitualement, aut virtualement notitiam præcepti, si in nobis sit citra causam culpabiliter admittam, ac ejus inductivam cum præscientia securitatis ignorantiae, unde plura fient opera de se mala cum defectu notitiæ de malitia, vel prohibitionem talium operum, consequenter excusare à culpa imputabili; constat à n. 672.

§. V.

An ignorantia vincibilis evadere possit invincibilis?

717. Non est dubium, ignorantiam vincibilem antecedenter, & ex eo culpabilem (quod tunc victa non sit, cum potuisset, ac ex obligatione debuisset) successu temporis, evadere posse invincibilem,

Z

lem,